

نام «خلیج فارس» در شرح نهج البلاغه 700 ساله ابن ابی الحدید

انگلیسی‌ها که به خوبی با برخی تعصبات قومی در جهان اسلام آشنا بوده و برای تقویت آن برنامه‌های طول و دراز داشته‌اند، تاکنون این مسئله را دامن زده و... / کلمه «خلیج فارس» و «بحر فارس» قرن‌ها است که در میان ملت‌ها شهرت دارد و... نپذیرفتن این دلیل روشن و محکم، سیاستی استکباری است، نه شبهه علمی.

انگلیسی‌ها که به خوبی با برخی تعصبات قومی در جهان اسلام آشنا بوده و برای تقویت آن برنامه‌های طول و دراز داشته‌اند، تاکنون این مسئله را دامن زده و... / کلمه «خلیج فارس» و «بحر فارس» قرن‌ها است که در میان ملت‌ها شهرت دارد و... نپذیرفتن این دلیل روشن و محکم، سیاستی استکباری است، نه شبهه علمی. به لحاظ تاریخی مدت زیادی از جنجال آفرینی‌ها بر سر نام همیشگی «خلیج فارس» و «بحر فارس» گذشته است. همین چند دهه اخیر بوده که کشورهای شکل گرفته با ترفندهای انگلیسی در منطقه، مدام بر این طبل کوبیده و عرض خود برده‌اند.

به گزارش «تانا»؛ انگلیسی‌ها که به خوبی با برخی تعصبات قومی در جهان اسلام آشنا بوده و برای تقویت آن برنامه‌های طول و دراز داشته‌اند، تاکنون این مسئله را دامن زده و زنده نگه داشته‌اند و این در حالی است که مراجعه به نقشه‌های قدیمی‌تر و منابع درجه اول، شاید بسیاری از مسائل را برای انسان‌های با منطق و به دور از تعصب حل کند.

آنچه در پی می‌آید، سند دیگری بر صحت نام «خلیج فارس» و «بحر فارس» در طول تاریخ است که پایگاه خبری «مرکز خبر حوزه» آن را منتشر کرده است:

«عزالدین ابوحامد عبدالحمید» معروف به «ابن ابی الحدید» متوفی قرن هفتم در شرح خطبه 13 نهج البلاغه بر نام «خلیج فارس» تأکید کرده است.

در این باره حجت الاسلام والمسلمین محمد اسلامی‌پناه، یکی از محققین و پژوهشگران حوزوی در گفتگو با مرکز خبر حوزه، با اشاره به شرح خطبه 13 امام علی (ع) در نهج البلاغه، اظهار داشت:

حضرت در این خطبه می‌فرماید:

(وَ مِنْ كَلَامٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ) فِي ذِمِّ الْبَصْرَةِ وَ أَهْلِهَا: كُنْتُمْ جُنْدَ الْمَرْأَةِ، وَ أَتْبَاعَ الْبَهِيمَةِ، رَغَا فَأَجَبْتُمْ، وَ عَقَرْتُمْ فَهَرَبْتُمْ، أَخْلَافَكُمْ دَفَاقٌ، وَ عَهْدُكُمْ شِفَاقٌ، وَ دِينُكُمْ نِفَاقٌ، وَ مَاؤُكُمْ زُعَاقٌ، وَ الْمَقِيمُ بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ مُرْتَهَنٌ بِذَنْبِهِ، وَ الشَّاحِصُ عَنْكُمْ مُتَدَارِكٌ بِرَحْمَةٍ مِنْ رَبِّهِ، كَأَنِّي بِمَسْجِدِكُمْ كَجَوْجُوءِ سَفِينَةٍ، قَدْ بَعَثَ اللَّهُ عَلَيْهَا الْعَذَابَ مِنْ فَوْقِهَا وَ مِنْ تَحْتِهَا، وَ عَرَقَ مَنْ فِي ضِمْنِهَا. وَ فِي رِوَايَةٍ: وَ أَيْمُ اللَّهِ لَتُعْرَقَنَّ بِلَدَّتِكُمْ حَتَّى كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى مَسْجِدِهَا كَجَوْجُوءِ سَفِينَةٍ أَوْ نَعَامَةٍ جَائِمَةٍ. وَ فِي رِوَايَةٍ: كَجَوْجُوءِ طَيْرٍ فِي لَجَةِ بَحْرٍ.

«سرزنش مردم بصره: شما سپاه یک زن بودید، و پیروان حیوان (شتر عایشه) تا شتر صدا می‌کرد می‌جنگیدید، و تا دست و پای آن قطع گردید فرار کردید، اخلاق شما پست، و پیمان شما از هم گسسته، دین شما دورویی، و آب آشامیدنی شما شور و ناگوار است، کسی که میان شما زندگی کند به کیفر گناهش گرفتار می‌شود، و آن کس که از شما دوری گزیند مشمول آمرزش پروردگار می‌گردد، گویا مسجد شما را می‌بینم که چون سینه کشتی غرق شده است، که عذاب خدا از بالا و پایین او را احاطه می‌کند، و سرنشینان آن همه غرق می‌شوند. و در روایتی است: سوگند به خدا، سرزمین شما را آب غرق می‌کند، گویا مسجد شما را می‌نگرم که چون سینه کشتی یا چونان شترمرگی که بر سینه خوابیده باشد بر روی آب مانده است و در روایت دیگر: مانند سینه مرغ روی آب دریا.

و در روایت دیگری آمده: خاک شهر شما بد بوترین خاکها است، از همه جا به آب نزدیکتر و از آسمان دورتر، و نه دهم شر و فساد در شهر شما نهفته است، کسی که در شهر شما باشد گرفتار گناه، و آنکه بیرون رود در پناه عفو خداست گویی شهر شما را می‌نگرم که غرق شده، و آب آن را فرا گرفته، چیزی از آن دیده نمی‌شود، مگر جاهای بلند مسجد، مانند سینه مرغ بر روی امواج آب دریا!.

وی در ادامه با اشاره به شرح ابن ابی الحدید از خطبه 13 نهج البلاغه، ابراز داشت: ابن ابی الحدید در این شرح آورده است:

فأما إخباره ع أن البصرة تغرق عدا المسجد الجامع بها فقد رأيت من يذكر أن كتب الملاحم تدل على أن البصرة تهلك بالماء الأسود ينفجر من أرضها فتغرق و يبقى مسجدها . و الصحيح أن المخبر به قد وقع فإن البصرة غرقت مرتين مرة في أيام القادر بالله و مرة في أيام القائم بأمر الله غرقت بأجمعها و لم يبق منها إلا مسجدها الجامع بارزا بعضه كجؤجؤ الطائر حسب ما أخبر به أمير المؤمنين (ع) جاءها الماء من بحر فارس من جهة الموضع المعروف الآن بجزيرة الفرس و من جهة الجبل المعروف بجبل السنام و خربت دورها و غرق كل ما في ضمنها و هلك كثير من أهلها . و أخبار هذين الغرقين معروفة عند أهل البصرة يتناقلها خلفهم عن سلفهم.

«و صحيح آن است که این موضوع اتفاق افتاده و بصره تا کنون دو بار غرق شده است، يك بار به روزگار حکومت القادر بالله و بار دیگر به روزگار حکومت القائم بامرالله و در این هر دو بار تمام بصره را آب گرفته و غرق شده است و فقط مسجد آن شهر چون سینه کشتی یا سینه پرنده از آب بیرون مانده و مشخص بوده است، به همان گونه که امیرالمومنین علیه السلام در این خطبه خبر داده است آب از خلیج فارس از جایی که امروز به «جزیره ی فرس" معروف است و از سوی کوهی که به «کوه سنام" معروف است، طغیان کرده است و تمام خانه های آن ویران و هر چه در آن بوده غرق شده و بسیاری از مردمش کشته شده اند و اخبار مربوط به این دو حادثه نزد مردم بصره معروف است و اشخاص از قول نیاکان خود آن را نقل می کنند".&

این محقق و پژوهشگر حوزوی بیان داشت: ابن ابی الحدید در قرن هفتم در این شرح، نامی از خلیج فارس آورده (... جاءها الماء من بحر فارس من جهة الموضع المعروف الآن بجزيرة الفرس...) و علت غرق شدن شهر بصره را آب"های خلیج فارس معرفی کرده است.

وی تصریح کرد: کلمه «خلیج فارس" و «بحر فارس" قرن ها است که در میان ملت ها شهرت دارد و مورد استفاده عموم مردم بوده. آیا مدرک و سندی بهتر از این می توان در این موضوع ارائه داد؟ نپذیرفتن این دلیل روشن و محکم، سیاستی استکباری است، نه شبهه علمی.

حجت" الاسلام والمسلمین اسلامی پناه با بیان این"که ابن ابی الحدید در سال 586 متولد شده است، خاطرنشان ساخت: نام اصلی او فخرالدین ابوحامد عبدالحمید معروف به ابن ابی الحدید و در سال 656 در سن 70 سالگی در بغداد وفات یافته است.

وی ضمن تعریف و تمجید از شرح ابن ابی الحدید، تصریح کرد: این شرح، یکی از بهترین شرح"های نهج"البلاغه است که به دستور وزیر شیعی خلیفه عباسی محمد ابن احمد افخمی شیعی نوشته شده است و از شروحاتی است که مورد قبول محققین، بزرگان و اساتید شیعه و سنی است و شرح جامع و مقبولی است که در آن عصاره و خلاصه کتب ادبی، تاریخی، کلامی و فقهی آمده است.

این محقق و پژوهشگر حوزوی در پایان به سفارش آیت"الله بروجردی برای استفاده از شرح ابن ابی الحدید اشاره کرده و اظهار داشت: مرحوم آیت"الله بروجردی توصیه فراوانی برای حوزویان داشتند که این شرح را حتما مطالعه کنند و تأکید فراوان بر آن داشتند.